



Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center



SPOMLADANSKI ROK

# GEOGRAFIJA

Izpitna pola 1

Četrtek, 9. junij 2005 / 100 minut

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.  
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca. Izpitni poli je dodana barvna priloga.

SPLOŠNA MATURA

#### NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Odgovarjajte v povedih, ne le z besedo ali besedno zvezo. Odgovore vpisujte v za to predvidene prostore z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo. **Nejasne in nečitljive rešitve ter nejasni lastni popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami.**

Ob nalogah je v oklepaju na desni strani navedeno možno število točk.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.



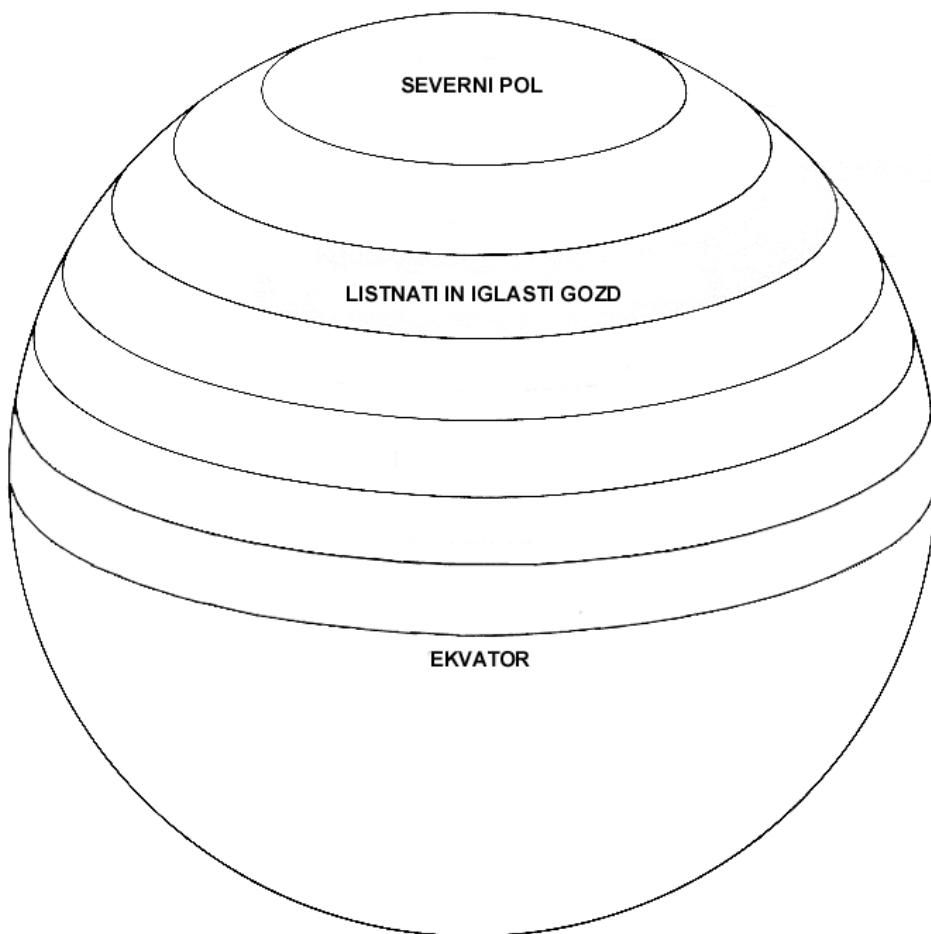
PRAZNA STRAN

## A1 – OBČA

1. Slika 1 prikazuje poenostavljen in splošen model rastlinskih pasov od ekvatorja do severnega pola. Navedene skupine **naravnega rastlinstva** vpišite v model tako, kakor si **sledijo od severa proti jugu**. Za pomoč je ena skupina rastlinstva že vpisana.

Savansko rastlinstvo	Tundrsko rastlinstvo
Stepsko rastlinstvo	Tropski deževni gozd
Puščavsko rastlinstvo	

*Slika 1*



(Vir: Galbraith, I., 1995: *Understanding the Physical World*, str. 112. Oxford University Press. Oxford)

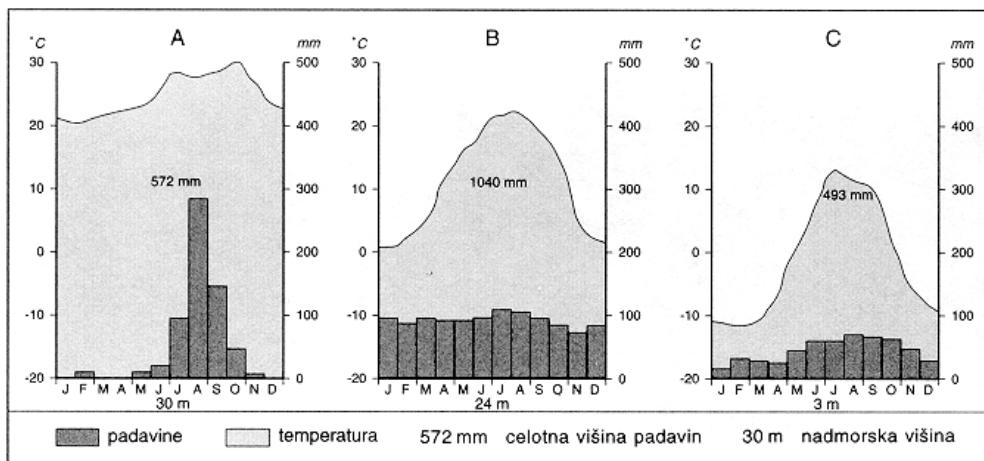
(2 točki)

2. Kako imenujemo **tip naravnega rastlinstva**, ki ga prikazujeta fotografiji v prilogi 1 (**Priloga k Izpitni poli 1**), in za kateri **toplotni pas** je najznačilnejši?

Tip rastlinstva: \_\_\_\_\_

Toplotni pas: \_\_\_\_\_  
(2 točki)

3. **Graf 1** prikazuje klimograme (A, B in C) treh različnih podnebij. Za vsako od teh podnebij navedite značilen tip naravnega rastlinstva.

*Graf 1*

(Vir: Kunaver, J., 1996: Obča geografija. Delovni zvezek za 1. letnik srednjih šol, str. 41. DZS. Ljubljana)

A \_\_\_\_\_

B \_\_\_\_\_

C \_\_\_\_\_

(3 točke)

4. Fotografiji v **prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazujeta najbolj razširjena tipa naravnega rastlinstva v **tropskem pasu**. Ljudje vplivajo nanju predvsem negativno. Za posamezen tip rastlinstva napišite **vzrok** za njegovo **ogroženost**.

Tropski deževni gozd: \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

Savansko rastlinstvo: \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

(2 točki)

5. Pojasnite, zakaj v gospodarsko **slabše razvitih državah** praviloma posvečajo manj pozornosti **obnavljanju gozdov** kakor v razvitih državah.

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

(1 točka)

**A2 – OBČA**

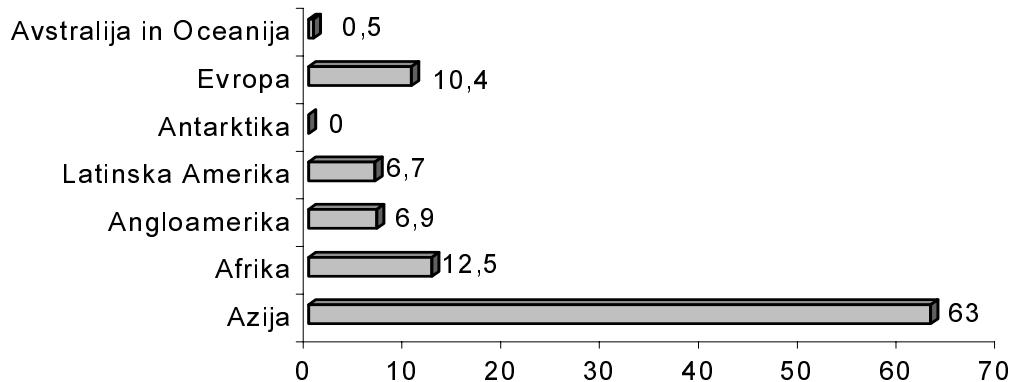
6. Obkrožite ustrezno črko pri posameznem **dejavniku** glede na to, ali ima pozitiven (**P**) ali negativen (**N**) vpliv na **zgostitev** prebivalstva.

Stik kopnega z morjem.	P   N
Osojno pobočje.	P   N
Območje tundre.	P   N
Zaloge rudnega bogastva.	P   N
Razvitost prometnega sistema.	P   N
Kraški svet.	P   N

(2 točki)

7. S pomočjo **grafa 2** dopolnite povedi.

Graf 2: Delež prebivalstva po celinah



Poselitev prebivalstva po celinah je zelo neenakomerna. Največji delež svetovnega prebivalstva živi v \_\_\_\_\_, medtem ko je \_\_\_\_\_ brez stalnih prebivalcev. Na celinah, kjer prevladujejo države v razvoju, živi kar \_\_\_\_\_ % celotnega prebivalstva. Večina prebivalstva živi na \_\_\_\_\_ poluti.

(2 točki)

8. V **tabeli 1 izračunajte** naravni prirastek.

*Tabela 1*

Država	Rodnost (%)	Smrtnost (%)	Naravni prirastek (%)	Pričakovana življenjska doba (let)
Bangladeš	41	14		53
Nemčija	11	12		75

(1 točka)

9. Rodnost v Bangladešu je v primerjavi z Nemčijo izjemno visoka. Napišite dva **vzroka**, zaradi katerih se v Bangladešu **rodi** več otrok.

1 \_\_\_\_\_

2 \_\_\_\_\_

(2 točki)

10. Napišite dva **načina**, s katerima bi lahko **država pomagala ženskam** v Bangladešu, da bi se odločile za **manj** otrok.

1 \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

2 \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(2 točki)

11. Na podlagi podatkov iz **tabeli 1 predvidite** nadaljnji **razvoj** prebivalstva v Nemčiji in **opišite** eno od **posledic** takšnega razvoja za prebivalstvo te države.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

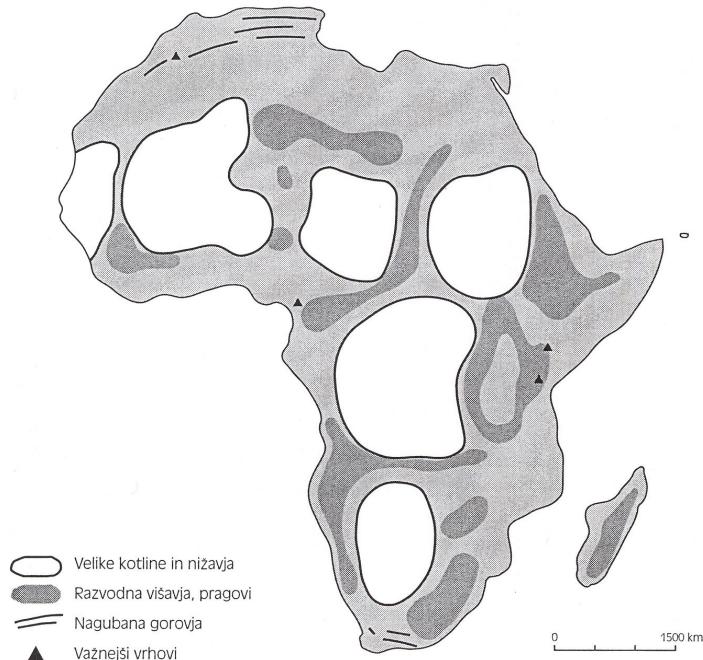
\_\_\_\_\_

(1 točka)

**B1 – SVET**

12. Karta 1 prikazuje razprostranjenost **kotlin** in **višavij** v Afriki. V označene kotline in višavja (v karto 1) vpišite ustrezne **številke** naštetih reliefnih enot.

- |                        |                      |
|------------------------|----------------------|
| 1 – Kalaharska kotlina | 3 – Etiopsko višavje |
| 2 – Čadska kotlina     | 4 – Zmajeve gore     |

*Karta 1*

(Vir: Cunder, K., 2000: *Testi za regionalno geografijo Azije in Afrike*, str. 89. ZRSS. Ljubljana)

(2 točki)

13. Opišite, zakaj je na severu Afrike nastalo **nagubano gorovje**.

---



---

(1 točka)

14. Obkrožite črki pred **dve ma pravilnima** odgovoroma.

Jedro afriške celine gradijo:

- A apnenec,
- B granit,
- C pesek,
- D glina,
- E gnajs.

(2 točki)

15. Iz katerega **geološkega obdobja** so kamnine, ki gradijo jedro afriške celine?

---

(1 točka)

16. Opišite **dva družbenogeografska vzroka**, ki sta poleg številnih naravnih bogastev v Afriki vplivala na **razvoj rudarstva**.

1 \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

2 \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(2 točki)

17. Pojasnite **dva razloga**, zakaj pomen **rudarjenja** v številnih afriških državah v zadnjem času stagnira ali celo upada.

1 \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

2 \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(2 točki)

**B2 – SVET**

18. V **prilogi 3 (Priloga k Izpitni poli 1)** so s črkami **A**, **B** in **C** označena **območja z različno gostoto prebivalstva** v ZDA. **Razvrstite** jih tako, da najprej zapišete črko območja z največjo, nato s srednjo in z redko poselitvijo prebivalstva.

---

(1 točka)

19. V **prilogi 3 (Priloga k Izpitni poli 1)** sta s črkama **D** in **E** označeni območji z gostejšo poselitvijo prebivalstva v Kanadi. Pojasnite, zakaj **število prebivalstva** na območju **D** ne narašča tako hitro kakor na območju **E**.

---

---

---

(1 točka)

20. Poimenujte veliko **urbanizirano** območje v **vzhodnem** delu **ZDA** in opišite njegove **značilnosti**.

Veliko urbanizirano območje: \_\_\_\_\_

Opis: \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

---

---

---

(2 točki)

21. Naštejte tri **vzroke**, ki vplivajo na visoko stopnjo urbanizacije območja iz naloge 20.

1 \_\_\_\_\_

2 \_\_\_\_\_

3 \_\_\_\_\_

(3 točke)

22. Mesta v ZDA imajo značilno notranjo prostorsko organiziranost. Okrog poslovnega središča se večinoma širi **notranji del mesta**, kjer propadanje stavb, droge in kriminal ter pomanjkanje zelenih površin močno vplivajo na življenje ljudi. **Razložite**, zakaj so našteti **procesi značilni za ta del mesta**.

Propadanje stavb: \_\_\_\_\_

---

---

---

---

Droge in kriminal: \_\_\_\_\_

---

---

---

---

Pomanjkanje zelenih površin: \_\_\_\_\_

---

---

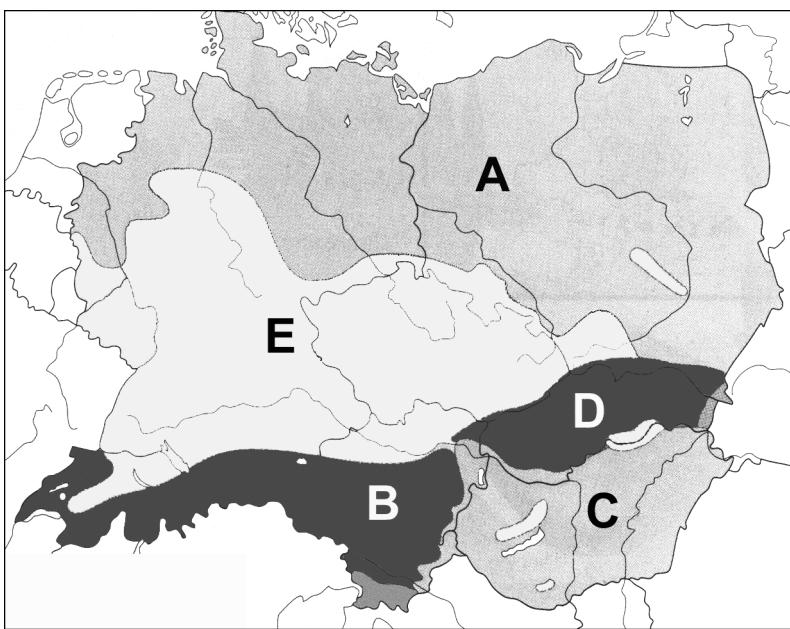
---

---

(3 točke)

**C1 – EVROPA**

23. Poimenujte v **sliki 2** prikazane **naravne enote**.

*Slika 2*

(Vir: Senegačnik, J., Drobnjak, B., Otič, M., 1999: Živim v Evropi, str. 74.  
Modrijan. Ljubljana)

A \_\_\_\_\_

B \_\_\_\_\_

C \_\_\_\_\_

D \_\_\_\_\_

(2 točki)

24. **Priloge 4, 5 in 6 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazujejo **kmetijske pokrajine** v Srednji Evropi. Dopolnite razpredelnico tako, da k vsaki prilogi pripisete ustrezno **črko pokrajine** iz slike 2.

Priloga 4	
Priloga 5	
Priloga 6	

(2 točki)

25. Poimenujte **prevladujoči kmetijski panogi**, ki sta značilni za severni in južni del **naravne enote A** iz **slike 2**, in za vsako od njiju pojasnite **pogoj** (vzrok) za **takšno usmeritev**.

Kmetijska panoga **severnega** dela: \_\_\_\_\_

Pojasnitev: \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

Kmetijska panoga **južnega** dela: \_\_\_\_\_

Pojasnitev: \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

(3 točke)

26. Poimenujte **obliko kmetijstva na prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 1)** in razložite, zakaj so **proizvodi** te kmetijske panože danes med kupci zelo **priljubljeni**.

Oblika kmetijstva: \_\_\_\_\_

Razlaga: \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

(2 točki)

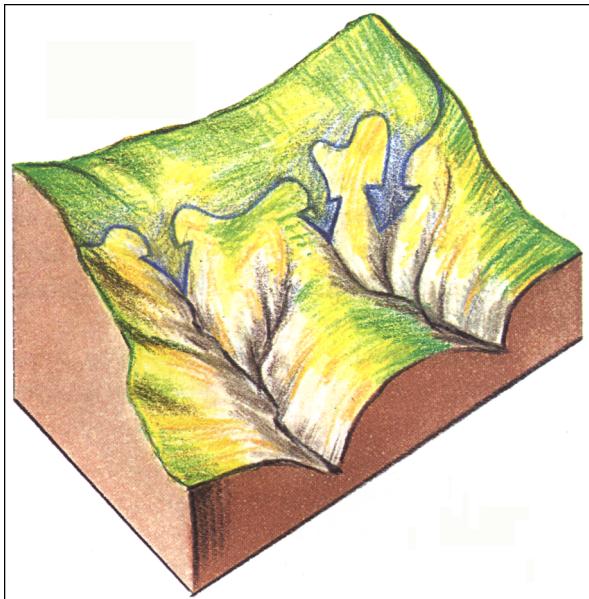
27. Ta oblika kmetijstva se v zadnjem času sooča s številnimi problemi. Pojasnite, kako bi pri pomogli k **nadaljnemu razvoju te panože**.

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

(1 točka)

**C2 – EVROPA**

28. Slika 3 prikazuje procese, ki vplivajo na reliefno oblikovanje ene izmed pokrajin, ki so na prilogi 7 (Priloga k Izpitni poli 1) označene s črkami A, B in C. Poimenujte to pokrajino in enega od procesov.

*Slika 3*

(Vir: Senegačnik, J. in Drobnjak, B., 2002: Obča geografija za 1. letnik gimnazij, str. 37. Modrijan. Ljubljana)

Ime pokrajine: \_\_\_\_\_

Ime procesa: \_\_\_\_\_  
(2 točki)

29. Pojasnite, zakaj se je v preteklosti v pokrajini, ki je na prilogi 7 (Priloga k Izpitni poli 1) označena s črko C, razvila težka industrija.

---

---

---

(1 točka)

30. Opišite dva **vzroka**, ki sta po **2. svetovni vojni** vplivala na novo **prostorsko razmestitev industrije** v zahodni Belgiji s težiščem v **Flandriji**.

1 \_\_\_\_\_

2 \_\_\_\_\_

(2 točki)

31. Na **prilogi 7 (Priloga k Izpitni poli 1)** je s črko **A** označena močno urbanizirana pokrajina. Poimenujte somestje, ki se tam nahaja, in za mesti Rotterdam in Haag napišite njuni prevladujoči funkciji.

Somestje: \_\_\_\_\_

Rotterdam: \_\_\_\_\_

Haag: \_\_\_\_\_

(2 točki)

32. Na **prilogi 7 (Priloga k Izpitni poli 1)** je s črko **B** označena nizozemska pokrajina **Frizija**, kjer prevladuje usmeritev v **mlečno govedorejo**. Našteje dva vzroka za takšno gospodarsko usmeritev in razložite, zakaj tam **ni velikih**, gospodarsko pomembnih **pristanisč**.

Vzroka:

1 \_\_\_\_\_

2 \_\_\_\_\_

Razlaga: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(3 točke)

PRAZNA STRAN